

Prohlášení k volbě děkana FF ZČU, 2013

Prof. RNDr. Ivo Budil, Ph.D., DSc.

Vážené kolegyně a kolegové, členové akademické obce Fakulty filozofické
Západočeské univerzity v Plzni, vážení přátelé,

dovolte mi, abych se u příležitosti nadcházející volby děkana naší fakulty s Vámi podělil o některé své postřehy a názory na stav, ve kterém se v současnosti naše instituce nachází, a nastínil možnosti a perspektivy jejího budoucího vývoje.

Naše fakulta se zrodila počátkem roku 1999 v době, kdy vládla skepse o smysluplnosti zřizování vysokoškolských institucí humanitního a sociálně vědního zaměření v regionech mimo tradiční „kamenné“ univerzity. Vznik a následný dynamický rozvoj Fakulty humanitních studií ZČU ukázal, že tyto obavy byly neopodstatněné. Naši instituci se navíc podařilo úspěšně se vymanit z klientelistických vazeb, jejichž prostřednictvím se nás určitá samozvaná pražská mocenská centra snažila udržet v asymetrickém institucionálním područí. Stali jsme se vzorem pro další vysokoškolská střediska v zemi v jejich úsilí o emancipaci a budování pedagogického a badatelského programu, který by představoval plnohodnotnou alternativu Univerzity Karlovy v Praze, Masarykovy univerzity v Brně a Palackého univerzity v Olomouci. Vrcholným okamžikem tohoto našeho triumfu, kdy jsme bez nadsázky psali dějiny českého vysokého školství, bylo přijetí čestného názvu Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni v roce 2005. Společně jsme v historicky pozoruhodně krátké době vytvořili důstojnou vysokoškolskou instituci se zajímavými a atraktivními obory a odborně věrohodným a přínosným badatelským programem, respektovanou (a obávanou) doma a v zahraničí. Bylo to krásné dobrodružství s dobrým koncem. Uchovejme si vzpomínku na tuto dobu jako na něco, co dalo našim životům smysl, význam a důstojnost.

Poté jsme při rozvoji fakulty poněkud usnuli na vavřínech. Začali jsme se zabývat příliš sami sebou, malými intrikami, zlomyslnostmi a osobními animozitami. Kazily nás špatné návyky a pseudomanažerský *newspeak* bližší magii kultu *cargo* než věcnému a racionálnímu řízení. Pozbyli jsme schopnost rozlišovat mezi věcmi podstatnými a okrajovými. Ovlivňovaly nás fašizoidní a pokrytecké mediální kampaně, odrážející nedůstojné mocenské zápolení a

nepřejícnost ze strany konkurence. Rezignovali jsme na vůdčí úlohu mezi regionálními filozofickými fakultami. V současné době se nalézáme mezi **Skyllou dramatického poklesu směrných čísel a Charybdou redukce financování výzkumné činnosti**. Obávám se, že na těchto útesech můžeme snadno ztroskotat.

Co bychom měli dělat, abychom výše uvedenému vývoji zabránili? Především musíme **obnovit akademické společenství naší fakulty** jako komunitu prostoupenou vědomím sounáležitosti a společného cíle, jímž je vytvoření prostoru, ve kterém se poctivá a tvrdá práce náležitě oceňuje, životní zralost a moudrost těší úctě a altruismus pokládá za nezbytnou součást mezilidských vztahů. Zmíněná aspirace je v rozporu s obecným duchem doby a poráženeckou a cynickou náladou dominující veřejnému prostoru v naší zemi. Nikdy ale není pozdě na vzpouru proti nežádoucímu historickému trendu a zastavení úpadku. To je úkolem děkana, který by své výsadní postavení měl vykoupit maximálním pracovním, intelektuálním a emocionálním nasazením v zájmu rehabilitace hodnot, na jejichž základě naše fakulta před čtrnácti lety vznikla.

Jsem přesvědčen, že na vedení Fakulty filozofické ZČU by se měli podílet všichni, kteří disponují odpovídající dovedností a pracovitostí. V tomto ohledu se neuzavírám žádnému podnětu nebo iniciativě. Je třeba obnovit systém **tří základních okruhů řízení fakulty**, jež zahrnují proděkany, vedoucí kateder a členy akademického senátu, kteří budou bezprostředně sdílet veškeré informace potřebné ke kompetentnímu rozhodování. Liberální způsob při přijímání a schvalování vhodného opatření však musí být vyvážen jednoznačnou důsledností při jeho následném prosazování.

Na úrovni výuky **bakalářských oborů** je třeba klást důraz na profesní uplatnění absolventů, jejichž úspěšnost a flexibilita na trhu práce nejenom zvyšuje atraktivitu fakulty pro potenciální uchazeče o studium, ale bude bezpochyby stále významnějším kritériem financování veřejných vysokých škol. V tomto smyslu bude úkolem nového vedení fakulty prostřednictvím dobře promyšlené koncepce **rozšířit spolupráci s regionální komerční sférou a podnikatelskými subjekty a podpořit systém studentských praxí**. Dalším důležitým opatřením týkajícím se všech bakalářských studijních programů je razantní **posílení jazykové výuky**, která představuje nezbytný předpoklad úspěšné pracovní kariéry v celém evropském prostoru i mimo něj. Naléhavost a závažnost zmíněného strategického cíle vyžaduje **obnovení funkce proděkana odpovědného za rozvoj, kvalitu a koordinaci jazykové výuky**.

V oblasti výuky **magisterských a doktorských oborů** se Fakulta filozofická ZČU musí stát plnohodnotnou a prestižní součástí mezinárodního akademického prostředí, jehož těžiště se nalézá v severozápadní Evropě a Severní Americe. Demografický pokles a snižování směrného čísla je třeba kompenzovat důslednou **internacionalizací studia**, která umožní, aby až **třetina studentů na magisterských a doktorských programech pocházela z vyspělých zahraničních univerzit** se všemi finančními, intelektuálními a sociálními výhodami, které by takový stav naší fakultě přinesl. To není utopie, ale reálná meta, které můžeme prostřednictvím vhodné strategie v historicky dohledné době dosáhnout. Je třeba, aby byl v rámci všech magisterských studijních oborů nalezen vhodný partner (především ve Velké Británii, Francii, Nizozemí, Belgii, Německu a Skandinávii) pro uzavření dohody *double degree*, která umožní, aby naši studenti získali rovněž diplom z prestižní zahraniční vysoké školy (a zahraniční posluchači realizovali část svého studia na Fakultě filozofické ZČU). Jde o úkol, jehož náročnost a závažnost vyžaduje zřízení nové pozice **proděkana pro rozvoj a zahraniční vztahy**, zodpovědného mimo jiné za realizaci výše zmíněného záměru.

V závěru devadesátých let minulého století jsem se zasazoval o zavedení systému, který by hlavním kritériem financování jednotlivých pracovišť učinil konkrétní kvantifikovanou výkonnost v pedagogické a výzkumné oblasti. Jsem stále přesvědčen, že šlo o krok, který umožnil v následujících letech imponující rozvoj naší fakulty. Nyní se nacházíme na počátku druhé dekády jednadvacátého století. Jaké ponaučení si můžeme odvodit z velkých historických zvrátů, které probíhaly před našima očima a jež nenávratně změnily svět, jak jsme jej znali? Přežití a uhájení postavení, jehož jsme si v potu tváře dobyli, vyžaduje neustálé nasazení, práci na sobě samotném, permanentní obezřetnost a připravenost na proměnlivost výzev, které se před námi objevují. Jako akademická instituce se nicméně těšíme nesmírně cennému privilegii: Jsme vzdělanci a učitelé, kteří jsou mnohem více než zaměstnanci v jiných odvětvích pány svého osudu. Ve světě nemilosrdného sociálního darwinismu můžeme vytvořit prostor pro realizaci svobody, kreativity a osobní důstojnosti v míře, která byla a je pro většinu lidí nedostupná. Nesmíme být vazaly systému, ale učiníme naopak ze systému nástroj své touhy po plnohodnotné tvořivé a obohacující práci. Nikdo na Fakultě filozofické ZČU, kdo kvalitně a kompetentně vyučuje a pravidelně publikuje odborně relevantní studie nebo se odpovědně věnuje administrativní a podpůrné činnosti, se nesmí obávat o svoji budoucnost a měl by získat důstojné finanční ohodnocení, které bez ohledu na pracovní zařazení na konkrétní katedře

a oboru odpovídá dosažené kvalifikaci a přínosu pro fakultu. Toto je základní axiom **přípravy inovovaných rozpočtových pravidel**, která budou novým vedením fakulty předložena k posouzení a diskuzi odpovědným grémiím, především akademickému senátu a kolegiu děkana. Nepůjde v žádném případě o rezignaci na požadavek výkonnosti v pedagogické a badatelské oblasti, ale o **nový a motivující konsenzus na základě spravedlivé distribuce zdrojů**. Uvolní se tím rovněž prostředky na podporu nových nosných výukových a výzkumných iniciativ a potřebného zvyšování kvalifikace akademických pracovníků.

Základem pedagogického a badatelského života na fakultě jsou **katedry**, jejichž oprávněným potřebám musí být podřízena veškerá činnost servisních pracovišť a oddělení na děkanátu. Jakákoliv arogance, liknavost a neochota vůči katedrám nemá na naší instituci místo. Ve vztahu vůči **rektorátu** se musí děkan zasadit vahou své autority o to, aby přebujelá byrokracie, administrativní pochybení, nekompetence, zlá vůle a klientelismus nezužovaly prostor pro úspěšnou a kvalitní realizaci naší pedagogické a výzkumné aktivity.

Fakulta filozofická ZČU potřebuje pro svoji činnost a další rozvoj **efektivní infrastrukturu a kultivované prostorové zázemí** odpovídající svojí úrovni druhému desetiletí jednadvacátého století. Domnívám se, že v tomto ohledu nebyly potřeby naší fakulty v uplynulých letech náležitě zohledňovány. Jsem rovněž přesvědčen vycházející ze svých zkušeností ve funkci děkana v letech 1999 až 2005, že při dostatečné razanci během jednání s rektorátem by dramatický pokles směrného čísla na našich oborech, který ohrožuje jejich plnohodnotnou existenci, nebyl tak fatální. Rektorát není samozřejmě našim protivníkem, ale partnerem a přítelem. Mnozí z nás si nicméně dobře pamatují, že bez jisté míry asertivity by před čtrnácti lety naše fakulta s nejvyšší pravděpodobností vůbec nevznikla. Západočeská univerzita v Plzni si musí uvědomit, že si stojíme za svými zájmy a že je dokážeme účinně prosazovat.

Vážené kolegyně a kolegové, vážení přátelé, naše fakulta se nalézá na důležitém historickém rozhraní. Až doposud se nám dařilo relativně úspěšně kompenzovat finanční výpadek způsobený propadem směrného čísla a normativu na studenta získáváním a řešením rozvojových a výzkumných projektů a zvýšenou publikační činností. Obávám se, že vzhledem k vážné makroekonomické situaci v České republice a celé Evropské unii nebude tento stav dlouhodobě udržitelný. Kvůli institucionálnímu přežití je žádoucí opět na naší fakultě posílit výuku. Chceme-li obstát a získat konkurenční výhodu,

musíme klást důraz na profesní uplatnění našich absolventů na pregraduální úrovni a na internacionalizaci studia na úrovni postgraduální. Spravedlivá úprava finančních toků oživí perspektivní součásti fakulty a motivuje pracovníky ke kvalitní pedagogické a odborné činnosti a potřebné tvůrčí synergii. Tento úkol, zásadní transformace Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni, není možný bez vzájemné důvěry a spolupráce mezi katedrami a překonání animozity, závisti a pocitu křivdy. Věřím, že příležitost, která se nám nyní nabízí, bychom neměli v zájmu současných a budoucích studentů, města Plzně a Západočeského kraje, akademického společenství a nás samotných promarnit.